SURXONDARYO VILOYATI ICHKI ISHLAR ORGANLARINING JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDAGI FAOLIYATI

Suvonov Jamshid Mashrab o‘g‘li
Termiz shahar IIB katta tezkor vakili,
Termiz davlat universiteti erkin tadqiqotchisi
suvonovjamshid1993@gmail.com
UDK: 94(575.151):351.74"1991/2023"
https://orcid.org/0009-0008-2997-1312

Annotatsiya: So‘nggi yillarda Davlatimiz rahbari tomonidan Yangi O‘zbekistonni barpo etish maqsadida mamlakatimizning barcha sohalarini tubdan isloh etish borasida keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Bu borada, ilk kunlaridanoq, eng chekka qishloqda ham aholining salomatligi va xavfsizligini ta’minlash masalasi davlat siyosati darajasigacha ko‘tarildi. Shu nuqtai nazardan, jamoat xavfsizligini ta’minlash, jinoyatchilikni jilovlash ishlarini “mahallabay” va “fuqarobay” tashkil etish – faoliyatimizning bosh mezoniga aylandi. Maqolada Surxondaryo viloyatida ichki ishlar organlarining jinoyatchilikka qarshi kurashishdagi faoliyati haqida so‘z boradi.

Kalit so‘zlar: “mahallabay” va “fuqarobay”, jinoyatlar, Surxondaryo viloyati, profilaktika inspektorlari, “Sektor shtab”lari.

Аннотация: В последние годы главой нашего государства проводится обширная работа по коренному реформированию всех отраслей страны в целях создания нового Узбекистана. В связи с этим с самого начала вопрос обеспечения здоровья и безопасности населения даже в самых отдаленных селах был поднят на уровень государственной политики. С этой точки зрения обеспечение общественной безопасности, организация «районовой» и «гражданской» борьбы с преступностью стали основным критерием нашей деятельности. В статье говорится о деятельности органов внутренних дел по борьбе с преступностью в Сурхандарьинской области.

Ключевые слова: «махаллабая» и «гражданин», преступления, Сурхандарьинская область, инспекции профилактики, «штаб сектора».

Abstract: In recent years, the head of our state has been carrying out extensive work on the fundamental reform of all sectors of the country in order to establish a new Uzbekistan. In this regard, from the very beginning, the issue of ensuring the health and safety of the population, even in the most remote villages, has been raised to the level of state policy. From this point of view, ensuring public safety, organizing "neighborhood" and "citizen" crime control activities has become the main criterion of our activity. The article talks about the activities of internal affairs bodies in the fight against crime in Surkhandarya region.

Key words: "mahallabay" and "citizen", crimes, Surkhandarya province, prevention inspectorates, "Sector headquarters".

KIRISH (ВВЕДЕНИЕ / INTRODUCTION). O‘zbekiston demokratik fuqarolik jamiyatini qurish, har tomonlama rivojlangan erkin va farovon davlat barpo etish yo‘lidan sobitqadamlik bilan bormoqda. Bunda jamiyatni yot illatlardan asrash, jinoyatchilikka qarshi kurashish va huquqbuzarliklarning oldini olish, diniy ekstremizm va terrorizmga, uyushgan jinoyatchilikning har qanday shakl va ko‘rinishiga qarshi murosasiz kurashish, fuqarolarning huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlarini ta’minlash ustuvor vazifalardan etib belgilangan.

Hurmatli Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning “Agar davlat tayanadigan asosiy ustun qonun bo‘lsa, uning kuchini amalda namoyon etadigan samarali tizim bu — ichki ishlar sohasi, desak, ayni haqiqat

bo‘ladi”, degan purma’no fikrlari tizim faoliyatiga berilgan yuksak bahodir.

Shunday ekan, ichki ishlar organlari xodimlari ona Vatanga, xalqimiz va Prezidentimizga halollik va sadoqat bilan xizmat qilib, mamlakatimiz mustaqilligini avaylab asrab jinoyatchilikka qarshi qat’iy kurash olib boradilar. Yurt tinchligi, xalq osoyishtaligi yo‘lidagi qat’iyatlik va sobitqadamlik davom etadi. Bu borada, birinchi navbatda, hushyorlik va ogohlik har bir yurtdoshimizning dasturiga aylanmog‘i g‘oyat muhimdir”.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD (ЛИТЕРАТУРА И МЕТОД / MATERIALS AND METHODS). Mustaqillik yillarida ichki ishlar tizimi faoliyatining tarixiy jihatlari U.Tadjixanov, G.Rahimov, B.G.Siddiqov, M.Boboyev, O.Soatov, I.Yusupov, K.Davlatov, M.Abdullayev, M.Tillayev, A.Ermetov, Q.Qodirov, B.Allayorovlarning tadqiqot ishlari, monografiya va asarlarida jinoyatchilikning oldini olish va unga qarshi kurash, fuqarolar osoyishtaligini ta’minlashda o‘z hissalarini qo‘shgan ichki ishlar organlari xodimlari haqidagi ma’lumotlar beriladi.

MUHOKAMA (ОБСУЖДЕНИЕ / DISCUSSION).

Hozirgi murakkab sharoitda xalqimizning kafolatlangan xavfsizligini ta’minlash, joylarda huquq targ‘ibotni saqlash va mustahkamlash, huquqbuzarliklarga barham berish, ularning profilaktikasini yanada samarali tashkil etish zarurati tug‘ildi.

Xususan, 2017-yil 9-fevral kuni O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyev raisligida “Ichki ishlar organlari tizimida jinoyatchilikka qarshi kurashish, huquqbuzarliklarning oldini olish, jamoat tartibini saqlash va fuqarolar xavfsizligini ta’minlash borasidagi ishlarning ahvoli, muammolar va kelgusidagi vazifalar to‘g‘risida”gi o‘tkazilgan videoselektor yig‘ilishida berilgan topshiriqlarning ijrosini ta’minlash choralari ko‘rildi.

Viloyatda jinoyatchilikka qarshi muhit yaratilishini ta’minlash, huquqni muhofaza qilish va boshqa davlat boshqaruvi organlari, jamoat tashkilotlarining jinoyatchilik va huquqbuzarliklarning oldini olish borasida olib borayotgan hamkorlikdagi ishlari samaradorligini yanada oshirish maqsadida har haftaning payshanba kuni “Jinoyatlarning oldini olish bo‘yicha profilaktika kuni” deb e’lon qilindi.

2020-yilda viloyat hududida jinoyatchilikni barvaqt oldini olish, sodir etilgan jinoyatlarni fosh etish va jamoat xavfsizligini ta’minlashda kompleks chora-tadbirlar amalga oshirildi.

E’tibor bering, islohotlar boshlangan 2016-yilga nisbatan viloyatimiz aholi soni oshib borayotganligiga qaramasdan, jinoyatchilik sur’ati, qariyb bir barobarga, ya’ni 4 072 tadan 2 280 taga (55,9 foizga) kamaydi.

Ma’lumot uchun: 2016 yilning 3 oyida 710 tadan 472 taga (66,4 foizga) kamaydi.

2020 -yilning 1 — choragida viloyat hududida jinoyatchilikka qarshi kurashish, huquqbuzarliklar profilaktikasi va jamoat xavfsizligini ta’minlash borasida bir qancha profilaktik chora tadbirlar amalga oshirildi.

Sodir etilgan jinoyatlar 152 taga (320/472) yoki 47,5 foizga, jinoyat qidiruv yo‘nalishidagi jinoyatlar soni 99 taga (203/302) yoki 48,8 foizga ko‘paygan.

Prezidentimizning 2018-yil 7-noyabrdagi PQ-4006-son qaror bilan, 2019-yilning 1-yanvaridan boshlab jazoni ijro etish tizimida Probatsiya xizmati tashkil etildi.

Prezidentimizning 2019 -yil 6-martdagi PQ-4229-son qaror bilan transport infratuzilmasida xavfsizlikni ta’minlashning yagona tizimi hamda qo‘shimcha ravishda viloyatda Xavfsiz turizmni ta’minlash boshqarmasi tashkil etildi.

Muhtaram Prezidentimizning topshirig‘iga asosan, 2020-yil mart, aprel oylarida Ichki ishlar vaziri boshchiligidagi ishchi guruh viloyatning barcha hududlarini o‘rganib, amaliy yordam ko‘rsatildi.

Bunda, koronavirus pandemiyasi davrida viloyatda amalga oshirilgan ishlar, aholi tomorqalari, bog‘ tok oraliqlari va dehqon xo‘jaliklari yerlariga ekin yetishtirish, oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlash, koronavirus kasalligiga chalingan fuqarolarga ko‘rsatilayotgan tibbiy yordam, uy karantinida saqlanayotgan fuqarolar, aholini

karantin qoidalariga rioya qilishi, sodir etilishi mumkin bo‘lgan jinoyatlarni oldini olish borasida amalga oshirilgan ishlar o‘rganib chiqildi.

Shuningdek har bir hududda, Muhtaram Prezidentimizning 2019-yil 8-yanvar kunidagi PQ-4102-son Qaroriga asosan “Sektor shtab”lari faoliyati va kriminogen vaziyatni barqarorlashtirishga alohida e’tibor qaratildi.

Kreminogen vaziyatdan kelib chiqib mahallalarda jamoat tartibini saqlash uchun Termiz shahar va Denov tumanida 131 nafar profilaktika inspektorlarining yordamchilari o‘z lavozimlariga qoldirildi.

2020-yilning 12 oyida 3176 ta jinoyat sodir etilgan bo‘lsa, ushbu jinoyatlarning 937 tasi yoki 29,9 foizi avvalgi yilda sodir etilib, 2020- yilda hisobga qo‘yilgan jinoyatlarni tashkil etadi.

Ma’lumot uchun: viloyat hududida sodir etilgan jinoyatlar 896 taga (2280/3176) yoki 39,3 foizga, jinoyat qidiruv sohasidagi jinoyatlar soni 873 taga (1300/2173) yoki 67,2 foizga ko‘paygan.

Shuni alohida qayd etish lozimki, islohotlar boshlanganidan avvalgi (2016-yil) davr bilan taqqoslasak bugungi kunda viloyatda sodir etilayotgan jinoyatlar soni 896 taga kamaygan, shu jumladan bosqinchilik va talonchilik to‘rt barobarga, o‘g‘irlik ikki yarim barobarga, tovlamachilik va bezorilik ikki barobarga kam sodir etilgan.

Ma’lumot uchun: 201- yilning 12 oyida 4072 tadan, 2020-yilning 12 oyida 3176 taga (22,1 foizga) kamaygan.

Davlatimiz rahbarining tashabbusi bilan bugungi kunga kelib hech bir mamlakatda yo‘q – faqatgina bizda mahallaning o‘zida mutlaqo yangicha tizim yaratildi.

Ya’ni, har bir mahallada:

– xavfsizlik bilan bog‘liq masalalar o‘z yechimini topishi uchun – profilaktika inspektori;

– aholining kunlik ijtimoiy-maishiy muammolarini hal etish uchun – mahalla raisi;

– mahallani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish uchun – hokim yordamchisi;

– yosh avlodning ma’naviy-ma’rifiy dunyoqarashini shakllantirish va faolligini oshirish uchun – yoshlar yetakchisi;

– ayollar bilan ishlash uchun – xotin-qizlar faollari kabi lavozimlar joriy etildi.

Ular har kuni aholi bilan kunlik ishni tashkil etib, ularga yaqindan xizmat ko‘rsatmoqda.

Eng muhimi, Davlat rahbari tomonidan aholining kunlik ehtiyojlarini qondirish uchun barcha ijtimoiy-huquqiy, moliyaviy, ma’naviy yechim berildi.

Ayniqsa pandemiya davrida ko‘pchilik iqtisodiy-ijtimoiy tomondan qiyin ahvolga tushgan bir vaqtda, Davlatimiz rahbarining tashabbuslari bilan yangi ish o‘rinlarini yaratish, 3 ta daftarni yo‘lga qo‘yish, tadbirkorlik uchun keng yo‘l ochib berish, imtiyozlar berish kabi katta ishlar amalga oshirildi.

2023-yilda ayollar tomonidan sodir etilishi mumkin bo‘lgan jinoyatlarni oldini olish maqsadida o‘tgan davr mobaynida xotin-qizlarning ijtimoiy-maishiy muammolarini ijobiy hal etish bilan bog‘liq profilaktik ishlar amalga oshirildi.

Jumladan, viloyatdagi 3 ming 116 ta oilalarning turmush tarzi o‘rganib chiqildi;

– tazyiq va zo‘ravonlikka uchragan 229 nafar xotin-qizlarga “himoya orderi” rasmiylashtirildi (2022 y. 1 ming 980 ta);

– farzandning tarbiyasiga salbiy ta’sir ko‘rsatgan 105 ta oilalar muhokama qilindi;

– oila-turmush doirasida huquqbuzarlik sodir etgan 226 ta oilalar bilan profilaktik ishlar olib borildi;

– 121 ta oilaviy notinchliklarga barham berildi va 90 ta oilalar bilan olib borilgan tushuntirish ishlar natijasida, ularning ajrashib ketishi oldi olindi.

Shuningdek, 2023-yil 3 oyda viloyat ichki ishlar organlarining tashabbusi bilan:

– 41 nafar xotin-qizlar ishga joylashtirildi;

– 60 nafariga (1 nafari ilgari sudlangan) moddiy va ijtimoiy tomondan yordam berildi;

– 21 nafariga davolanishga muhtojligi aniqlanib, tibbiyot dispanserlarga yuborildi; (ixtiyoriy, majburiy)

– 30 nafarining shaxsini tasdiqlovchi hujjatlari qayta tiklandi;

– 14 nafariga tadbirkorlik faoliyati bilan shug‘ullanishi uchun yaqindan ko‘mak berildi.

Hamkorlikda amalga oshirilgan profilaktik

tadbirlar natijasida sog‘lom turmush tarziga o‘tganligi uchun 491 nafar ayollar, shu jumladan 11 nafar voyaga yetmagan, 1 nafar ilgari sudlanganlar va 98 nafar yoshlar (18-30 yosh) ichki ishlar organlarining profilaktik hisobidan chiqarildi.

XULOSA (ЗАКЛЮЧЕНИЕ / CONCLUSION). Xulosa o‘rnida shuni ta’kidlash joizki, yangi O‘zbekistonning kelajagi, uning ravnaqi bugun biz amalga oshiradigan ishlarga, samarali xizmat faoliyatimizga, burchimizga vijdonan yondashib, Vatanimizni sevib, uni ko‘z qorachig‘imizdek avaylab asrashimizga nechog‘lik bog‘liq ekanligini aslo unutmasligimiz kerak. Zero, muqaddas hadislarda aytilganidek, “Vatanni sevmoq iymondandir”.

O‘z kindik qoni tomgan tuproqni yuziga surtib, Vatanning sodiq farzandi bo‘lishga nafaqat o‘zini, balki butun vujudini baxshida qilgan har bir inson hozirgi kunimizning ertasi yanada nurafshon va farovon bo‘lishini chin yurakdan istamoqda. Shuning uchun ham tun-u kun ziyrak va hushyor xodimlarimiz yurtimiz tinchligi va osoyishtaligi doimiy bo‘lishi uchun sadoqat bilan xizmat qilmoqdalar.

ADABIYOT VA MANBALAR RO‘YXATI (ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES):

1. “Ichki ishlar organlari to‘g’risida” O‘zbekiston Respublikasining Qonuni O‘RQ-407-son Qonuni Qonuni / https://lex.uz/docs/-3027843?otherlang=1
2. “Hududlarni kompleks ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo‘yicha sektorlar faoliyatini yanada takomillashtirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g’risida” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4102-son Qarori / https://lex.uz/docs/-4145890?ONDATE=28.09.2020%2000
3. Q.Qodirov. “Mustaqillik davrida O‘zbekistonda ichki ishlar idoralarining faoliyati (1991-2011 yillar) mavzusidagi tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. Toshkent – 2019. 158-bet.
4. X.K.Boymirzayev O‘zbekistonda ichki ishlar organlari faoliyati, o‘quv-uslubiy qo‘llanma. Namangan, 2022. – 64 b.
5. Surxondaryo viloyati ichki ishlar boshqarmasi joriy arxivi materiallari. 2020, 2021, 2022, 2023 yillar.